

**Om lovgrunnlaget knyttet til bruk
og besittelse av narkotika,
om forskjellen på legalisering
og avkriminalisering,
og noen erfaringer fra legalisering
i USA**

Rapport til oppfølging av Stoltenbergutvalgets forslag om alternative straffereaksjoner og forenklet behandling (nemd)

”Gruppen skal utrede grunnlaget og mulighetene for alternative reaksjoner, og foreslå konkrete tiltak for oppfølging og eventuelt behandling.»

Alternative reaksjoner for mindre alvorlige narkotikalovbrudd

Intervensjonsprogram og motivasjonssamtale

Arbeidsgrupperapport skrevet etter oppdrag fra Justis- og politidepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet

Straffens formål og funksjon

- Straff - er et onde som staten tilføyer en lovovertreder i den hensikt at det skal føles som et onde
- Absolutte straffeteorier tar utgangspunkt i straffen som gjengjeldelse.
- Relative straffeteorier vektlegger bruk av straff med de positive fremtidige virkninger som kan oppnås
- I Norge straffer vi ikke for å hevne.

Straffens formål

..... må være å styre atferd i fremtiden, og herigjennom å bidra til et samfunn og en sameksistens som en ut fra gjeldende verdiprioriteringer anser som ønskelig. Selve straffeinstitusjonen har således forebyggelse – prevensjon som sitt formål. Prevensjonsformålet er dobbelt: å forebygge uønsket atferd og å forebygge sosial uro i kjølvannet av uønsket atferd som likevel måtte skje.”

Ot.prp. Nr. 990 (2003-2004)

Straffens tilsiktede virkninger

- Individualpreventive
- allmennpreventive
- opprettholdelsen av den sosiale ro.

Straff og behandling

- En viktig målsetting med samfunnets reaksjoner overfor lovbrøyttere er rehabilitering og dermed forebygging av ny kriminalitet. I denne sammenheng står behandling sentralt.
- Synet på behandling som del av straffegjennomføringen er omstridt, både faglig og politisk.

Gjeldende rett

- Norge har ingen egen narkotikalov.
- All illegal befatning med narkotika dekkes av Straffeloven (lov 20 mai 2005 nr. 28), med unntak av bruk og besittelse av mindre kvanta til egen bruk, som straffes i henhold til lov om legemidler mv. av 4. desember 1992 (legemiddelloven)
- Det er ”spredningen av narkotika i befolkningen med derav følgende narkotikamisbruk man er interessert i å forhindre”

Barnekonvensjonens Artikkel 33 - Om narkotika

«Alle barn skal beskyttes mot narkotika.»

- **Barneombudet:**

Narkotika er ulovlig i Norge. Alle barn og unge skal beskyttes mot narkotikasalg og bruk av narkotika. Du skal lære om hva narkotika er og hvorfor det er farlig og ulovlig. Du har rett til å få hjelp hvis du begynner med narkotiske stoffer

Kapittel 23.

Vern av folkehelsen og et ytre miljø

- **§ 231. - Narkotikaovertrædelse**
- «Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ulovlig tilvirker, innfører, utfører, erverver, oppbevarer, sender eller overdrar stoff som etter regler med hjemmel i legemiddelloven § 22 er å anse som narkotika.
- Uaktsom narkotikaovertrædelse straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.».

Kapittel 23.

Vern av folkehelsen og et ytre miljø

- **§ 232. - Grov narkotikaovertrredelse**
- Grov narkotikaovertrredelse straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om overtrredelsen er grov skal det særlig legges vekt på
  - a) hva slags stoff den gjelder,
  - b) mengden, og
  - c) overtrredelsens karakter.
- Overtrredelser som omfatter en meget betydelig mengde, straffes med fengsel fra 3 år inntil 15 år. Under særdeles skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil 21 år idømmes.
- Uaktsom grov narkotikaovertrredelse straffes med fengsel inntil 6 år.

Legemiddeloven – Kap. VIII. Narkotika

- § 24 første ledd, jf. § 31 annet ledd
- «Det er forbudt uten lovlig adkomst å være i besittelse av eller å bruke narkotika .....»
- Dette innebærer at inntak av stoff som er oppført på narkotikalistens bare er lovlig når inntaket skjer i samsvar med gyldig resept.

Legemiddelloven – Kap. VIII. Narkotika

- Strafferammen for overtredelse er bot eller fengsel inntil 6 måneder.
- Bakgrunnen for at besittelse av narkotika strafferettslig er satt i sammenheng med selve bruken, er at det ble ansett upraktisk å ha to ulike strafferettslige virkninger for noe som omhandler samme forhold

Grensen mellom oppbevaring og besittelse

- - trekkes slik at legemiddelloven straffer den rent midlertidige besittelse som er forbundet med egen bruk(?)
- Besittelse ut over dette regnes som oppbevaring. Gjelder det derimot et større kvantum, vil besittelsen være å anse som oppbevaring uavhengig av om stoffet er beregnet på salg eller egen bruk.
- Det foreligger på samme måte oppbevaring også ved mindre kvanta dersom stoffet er beregnet på videresalg

Avkriminalisering, legalisering og nedkriminalisering

- *Avkriminalisering* innebærer at straffetrusselen fjernes. Likevel vil de aktuelle handlingene fremdeles være forbudt, og kan eventuelt møtes med administrative sanksjoner.
- *Legalisering* innebærer at lovforbudet fjernes, og det etableres et legalt marked for omsetning, gjerne underlagt lovregulering og restriksjoner.
- *Nedkriminalisering* på sin side innebærer at straffenivået reduseres eller at gjeldende straffereaksjoner erstattes med mindre inngripende reaksjonsformer.

Portugal

- I 2001 avkriminaliserte Portugal bruk av narkotika, herunder også erverv og besittelse til egen bruk. Det sondres ikke mellom forskjellige former for narkotika. Egen bruk er i loven definert som et omfang tilsvarende gjennomsnittlig personlig bruk i 10 dager. Andre former for befatning, slik som innførsel, salg og oppbevaring, er straffbart etter de samme regler som tidligere.

Overtreder henvises til nemd

- Loven opprettholder et forbud mot bruk av narkotika. Brudd på loven behandles imidlertid ikke i straffesakssporet. Politiet henviser overtredere til en tverrfaglig nemnd, hvor man etter praksis blir innkalt innen 72 timer etter henvisningen.
- En faglig team utreder saken for rask behandling i nemda, og følger opp nemdas beslutning.

Nemnda ilegger reaksjon

- Nemnda kan ilegge reaksjoner i form av advarsel eller bot, samt et spekter av særreaksjoner, herunder samfunnstjeneste, rettighetstap og meldeplikt.
- Bot er ansett som en siste utvei, og kan heller ikke benyttes overfor rusavhengige.

Regjeringsoppnevnt utvalg skal utrede for evt. avkriminalisering i Norge

- Utvalget skal forberede gjennomføringen av regjeringens rusreform der ansvaret for samfunnets reaksjon på bruk og besittelse av illegale rusmidler til eget bruk overføres fra justissektoren til helsetjenesten.
- Utvalget skal utrede og foreslå en modell for å oppnå formålet med rusreformen.

Forholdet til menneskerettene og barnekonvensjonen

- Utvalget skal utrede, og foreslå nødvendige lovendringer for å gjennomføre reformen i form av konkrete lovutkast. I arbeidet inngår også utredning av de foreslåtte endringenes forhold til Norges folkerettslige forpliktelser, blant annet FNs narkotikakonvensjoner og menneskerettighetene.

Forslaget vil bygge på erfaringer

- Utkast til regelverksendringer og organisering må legge til rette for rolleavklaring og god samhandling mellom politi og påtalemyndighet, kommunal helse- og omsorgstjeneste, spesialisthelsetjeneste samt andre relevante aktører

Utvalget skal blant annet utrede

- Mengde illegale rusmidler som skal falle inn under definisjonene av bruk og besittelse til eget bruk
- Hvilke tilbud/sanksjoner som skal gis ut ifra den enkeltes livssituasjon, alvorlighetsgrad av rusproblem og individuelle behov, herunder
  - overfor brukere som gjentatte ganger bryter forbudet om bruk og besittelse til eget bruk
  - overfor bruker som ikke følger opp de tilbud/tidligere sanksjoner som er gitt
  - om forsøk på anskaffelse av illegale rusmidler til eget bruk skal inngå i modellen.
  - hvorvidt og i så fall på hvilken måte, dagens alternative straffereaksjoner, vilkår ved påtaleunndlatelse mv, som benyttes ved bruk og besittelse til eget bruk skal inngå i modellen

Legalisering

forskning.no

- **Er det på tide å legalisere cannabis i Norge?**
- **Bruken av cannabis øker blant Oslo-ungdom. Mye tyder på at det er kriminelle gjenger som nå står bak mye av salget. Bør vi legalisere cannabis for å unngå at mange unge finner veien inn i kriminalitet?**
- Økt bruk innebærer at den illegale økonomien rundt hasj i Oslos ungdomsmiljøer blir større, og at stadig flere ungdommer kommer i kontakt med kriminelle miljøer.
- – Hvis denne økonomien kobles opp mot de nye gjengene, som vi åpenbart nå ser, så vil det bli potensielt mer voldelige og kriminelle grupper rundt dem. Og hvis cannabis blir en viktig del av inntektsstrømmen til disse gjengene, vil kulturen hardne til, mener Pedersen.

CRIME

- The crime rate in Colorado have increased 11 times faster than the rest of the nation since legalization (Mitchell, 2017), with the Colorado Bureau of Investigation reporting an 8.3% increase in property crimes and an 18.6% increase in violent crimes (Colorado Bureau of Investigation [CBI], 2017).
  - A study funded by the National Institutes of Health showed that the density of marijuana dispensaries was linked to increased property crimes in nearby areas (Freisthler, Gaidus, Tam, Ponicki, & Gruenewald, 2017).
  - The Boulder Police Department reported a 54% increase in public consumption of marijuana citations since legalization (Boulder Police Department [BPD], 2017).
- In Alaska, misdemeanor and vehicle thefts have dramatically increased since legalization. Alaska's national ranking for larceny moved up from 16th to 2nd and motor vehicle theft from 16th to 5th after marijuana became legal (Alaska Department of Public Safety [ADPS], 2016).
- Oregon's national ranking went from 17th to 11th for property crime, 12th to 7th for larceny, and 13th to 8th for motor vehicle theft, from 2014 to 2016, respectively. (Disaster Center, n.d.).

THE WORKPLACE

- Marijuana urine test results in Washington and Colorado are now double the national average (Quest Diagnostics, 2016).
- Insurance claims have become a growing concern among companies in legalized states (Hlavac & Easterly, 2016).

IMPAIRED DRIVING

- The number of drivers in Colorado intoxicated with marijuana and involved in fatal traffic crashes increased 88% from 2013 to 2015 (Migoya, 2017). Marijuana-related traffic deaths increased 66% between the four-year averages before and after legalization (National Highway Traffic Safety Administration [NHTSA], 2017).
  - Driving under the influence of drugs (DUIDs) have also risen in Colorado, with 76% of statewide DUIDs involving marijuana (Colorado State Patrol [CSP], 2017).
- Washington State experienced a doubling in drugged driving fatalities in the years following legalization (Johnson, 2016).
- In Oregon, 50% of all drivers assessed by drug recognition experts (DRE) in 2015 tested positive for THC (OLCC, 2015).

ALCOHOL CONSUMPTION NOT DECREASING

- Researchers from Oregon State University found that college students under the age of 21 who are binge drinkers have been one of the primary groups of marijuana users after legalization (Darling, 2017).
- The gallons of alcohol consumed in Colorado since marijuana legalization have increased by 8% (Colorado Department of Revenue [CDR], Colorado Liquor Excise Tax, 2017).

HOSPITAL AND ER VISITS

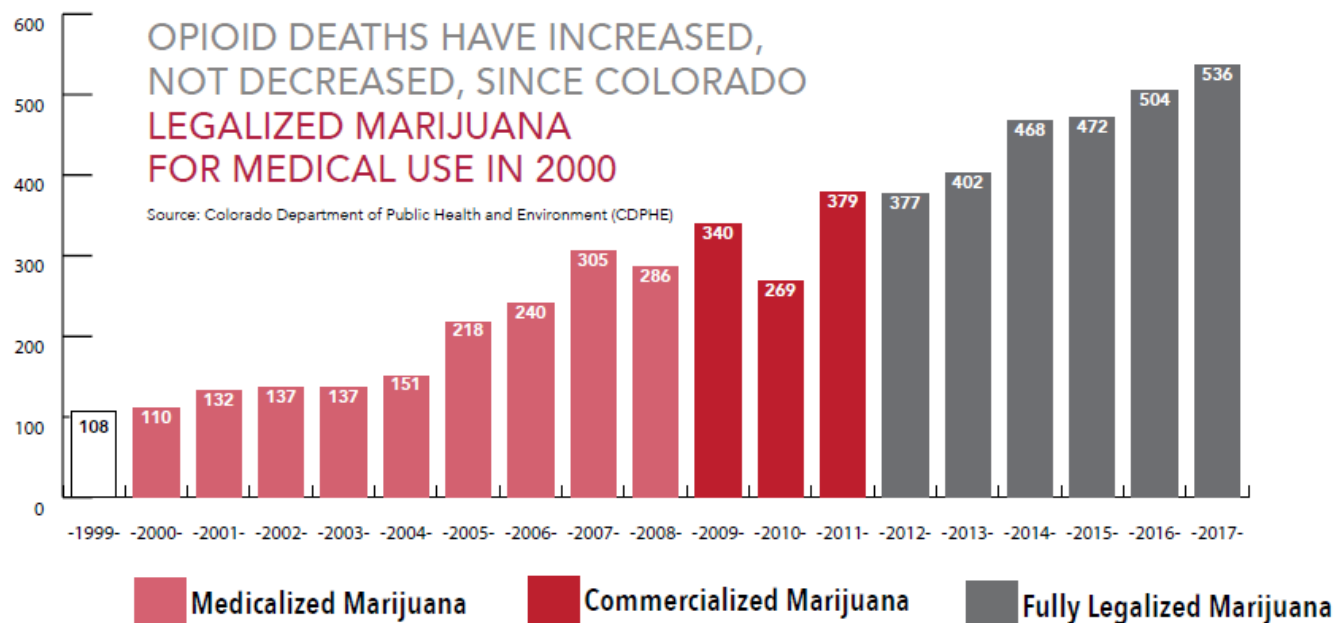
- In Colorado, calls to poison control centers have risen 210% between the four-year averages before and after recreational legalization (Rocky Mountain Poison and Drug Center [RMPCD], 2017 and Wang et al., 2017). Washington has seen a 70% increase in calls between the three-year averages before and after legalization (Washington State Office of Financial Management [WSOFM], 2017).
- In Colorado, the annual rate of marijuana-related emergency room visits increased 35% between the years 2011 and 2015 (CDPHE, 2017).
- Central Oregon hospitals saw a nearly 2,000% increase in emergency room visits due to marijuana poisoning, with 434 marijuana-related emergency visits in January 2016 alone, compared to a maximum of 32 visits per month prior to legalization (Kent, 2016).
- One hospital in Bend, Oregon, also had an increase in marijuana-related emergency room visits from 229 in 2012 to 2,251 in 2015; the average number of marijuana-related emergency room visits per month in the same hospital in 2016 was 552 (Hawryluk, 2017).

MARIJUANA POLICY SINCE 2012

In 2012, Colorado and Washington voters passed referendums legalizing marijuana, accelerating the growth of a multibillion dollar, addiction-for-profit industry, and causing negative impacts both inside and outside of those states. We now have five years of data, lessons learned, and negative impacts affecting both families and communities.

The goal of the industry is to successfully convert young, casual users into heavy, more frequent users. Given this nation's addiction epidemic—deaths driven largely by opioids—the rise of lax legalization policies comes at an especially inopportune time. In the time that the opioid epidemic have increased, the percentage of marijuana users who are using the drug frequently has skyrocketed (Institute for Behavior and Health [IBH], n.d.). This is unsurprising, as peer-reviewed research has revealed early marijuana use more than doubles the likelihood of opioid use later in life (Secades-Villa, Garcia-Rodríguez, Jin, Wang, & Blanco, 2015; Olfson, Wall, Liu, & Blanco, 2017).

SELLING TO MINORS

- Washington state law enforcement has documented a total of 424 violations among licensed marijuana businesses. Of these, 288 violations pertained to selling marijuana to minors and 136 violations were for allowing minors access to a restricted area (Washington State Liquor and Cannabis Board [WSLCB], 2017).

- In December 2017, the Oregon Liquor Control Commission conducted a random inspection of 66 licensed marijuana retailers and found that 16 of the businesses were selling marijuana to minors (Oregon Liquor Control Commission [OLCC], 2018).

SOCIAL JUSTICE

- Washington, DC, saw public consumption and distribution arrests nearly triple between the years 2015 and 2016. A disproportionate number of those marijuana-related arrests occurred among African-Americans (Moyer, 2017; District of Columbia Metropolitan Police Department [DCMPD], 2016).
- Colorado marijuana arrests for young African-American and Hispanic youth have increased since legalization (Colorado Department of Public Safety [CDPS], 2016).
- Colorado schools that had 25% or fewer youth of color had 313 marijuana-related suspensions compared to 658 marijuana-related suspensions for schools comprised of populations with 76% or more youth of color (CDPS, 2016).

Marihuana produksjon er sterkt voksende og «skaper» mange arbeidsplasser. I følge Aftenposten arbeider 3 ganger flere med cannabis enn kull i USA. Inntekter fra cannabis økte i Washington fra 49 mill. dollar i 2014 til 1474 mill. dollar i 2017.

COMMERCIALIZATION: A GROWING CONCERN

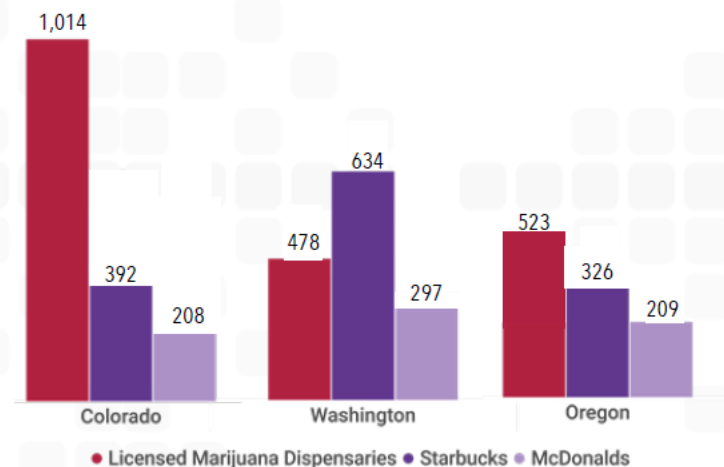
The rise of commercialization has inundated legalized communities with marijuana companies and paraphernalia.

In Colorado, this has led to more marijuana stores than McDonald's and Starbucks combined (1,014 retail marijuana outlets, with 394 of them being located with medical marijuana outlets, versus 600 McDonald's and Starbucks) (RMHIDTA, 2017; RMHIDTA, personal communication, January 25, 2018).

Although marijuana industry lobbyists claim that the mass commercialization of marijuana poses little threat to society, the evidence suggests there are a number of growing public health issues.

BUSINESS COMPARISON 2017

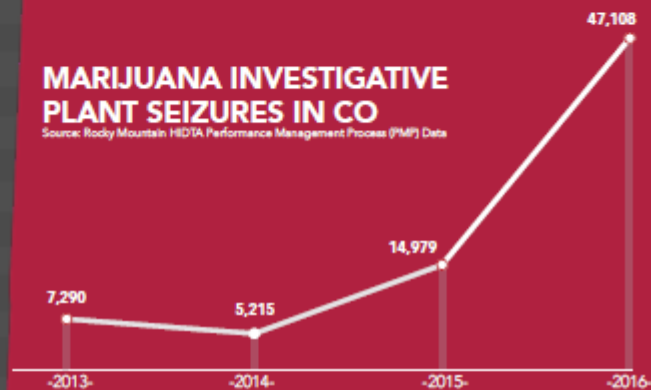
SOURCE: Colorado Department of Revenue; Starbucks Coffee Company, Corporate Office Headquarters; McDonalds Corporation, Corporate Office Headquarters; Washington State Liquor & Cannabis Board, Licensing. February 26, 2018. Information obtained from https://lcb.wa.gov/sites/default/files/publications/Public_Records/2017/MarijuanaApplicants.xls; Oregon Liquor Control Commission. http://www.oregon.gov/olcc/marijuana/Documents/Approved_Retail_Licenses.pdf

BLACK MARKET ACTIVITY SINCE LEGALIZATION

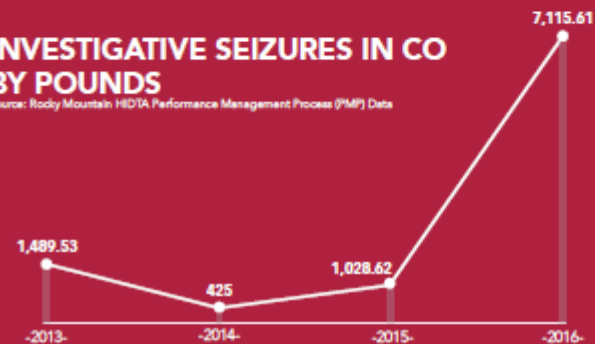
MARIJUANA INVESTIGATIVE PLANT SEIZURES IN CO

Source: Rocky Mountain HIDTA Performance Management Process (PMP) Data

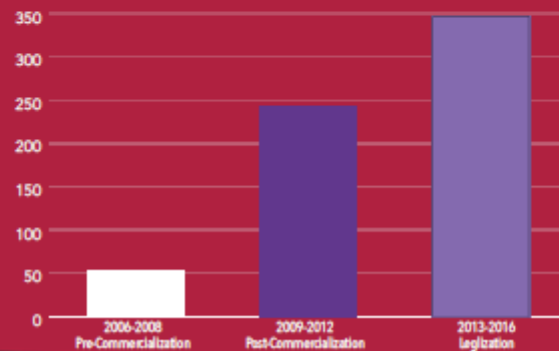
INVESTIGATIVE SEIZURES IN CO BY POUNDS

Source: Rocky Mountain HIDTA Performance Management Process (PMP) Data

AVERAGE MARIJUANA INTERDICTION SEIZURES IN CO

Source: 2011-2016 Final Domestic Cannabis Eradication/Suppression Program Statistical Report

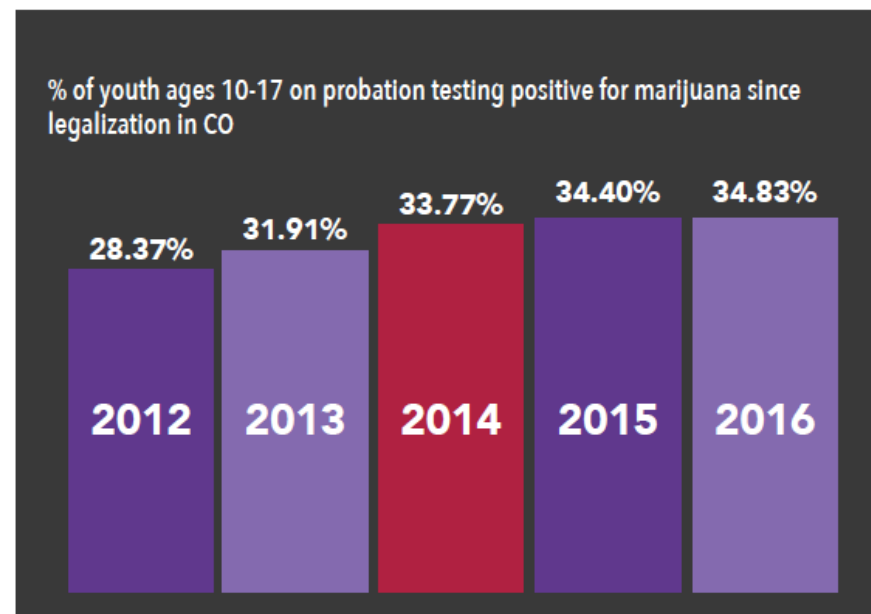
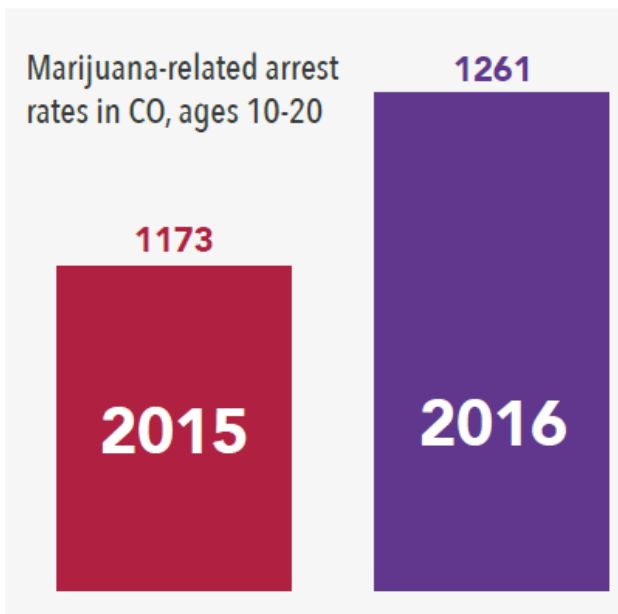
Sterk økning av arrestasjoner for illegal distribusjon

IMPACTS ON YOUTH AND YOUNG ADULTS

Since Colorado, Washington, Oregon, Alaska, and the District of Columbia allowed for marijuana, past-month use of the drug has continued to rise above the national average among youth aged 12–17 in all four states and Washington, DC.

Legalized states are leading the nation in past-year marijuana use among youth aged 12–17 (NSDUH, 2006-2016). **#1** Colorado currently holds the top ranking for first-time marijuana use among youth, representing a 65% increase in the years since legalization.

(NSDUH, 2006-2016). The number of youth arrested for marijuana increased from 2015 to 2016 (CBI, 2017), and the percentage of youth on probation testing positive for marijuana in Colorado has also increased each year since legalization (DPS, 2017).

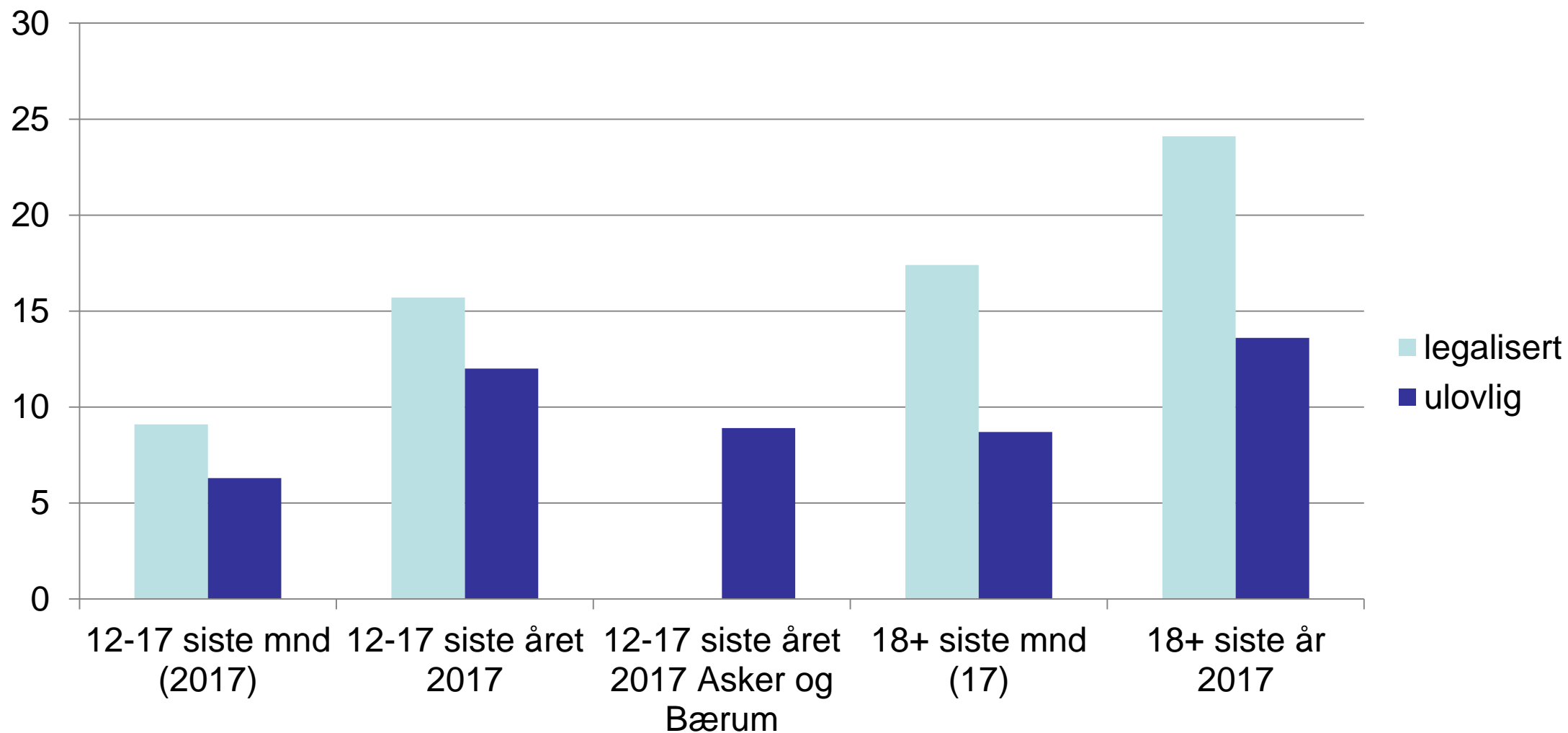
SAMSHSA – rapport 2017 (nov18)

Substance Abuse and Mental Health Administration

- Colorado, som var første stat som legaliserte bruk, besittelse og produksjon* av Marihuana, har størst antall debuterende i aldersgruppa 12-17 år og lavest skår i US på spørsmål om det er knyttet risiko til bruk av Marihuana.
- Nøkkelfunn:
  - I 2017 var bruk av Marihuana siste mnd. blant 12-17 åringer høyest i Vermont med 10,75%, og Oregon med 10,35%
  - I 2017 var bruk av Marihuana siste år blant 12-17 åringer høyest i Vermont med 17,88%, og Oregon 17,01%
  - Også Washington, D.C og California hadde betydelig økning

Fordeling i stater som har legalisert vs ulovlig

Cost of Marijuana Legalization Far Outweighs Tax Revenues

(Denver, CO) – Today, (19.11.18) a [new study on the impact of marijuana legalization in Colorado](#) conducted by the Centennial Institute found that for every one dollar in tax revenue from marijuana, the state spends \$4.50 as a result of the effects of the consequences of legalization.

Regjeringen utreder avkriminalisering, ikke legalisering

- og - ingen land har legalisert bruk av cannabis med lavere aldersgrense enn 18 år.
- Å snakke med ungdom om legalisering – i et perspektiv der samtalen egentlig handler om (å få) aksept for bruk av Cannabis, fører ingen videre.
- Det er vår jobb, på en respektfull måte, å pense samtalen inn på temaer som ungdommen selv kan utvikle mot egen utvikling.

<https://learnaboutsam.org/learn-more/>